

TEATRUL ÎN JUDEȚUL DUMNEAVOASTRĂ

În
acest
număr :

TIMIȘ

7 interviuri
de Paul Tufungiu

Teatrul este, în județul Timiș, la el acasă. Nu știu dacă miile de muncitori și țărani, români, germani, maghiari și sârbi, care realmente merg la teatru, știu că grecii din antichitate aveau o muză a teatrului: dacă aceste mii de muncitori și țărani știu cum își numeau muza vechii greci. Dar știu cât de incandescentă este prezența spirituală a spectatorului într-o sală a căminului cultural, după ce, cu o oră sau două mai devreme, a minuit strungul sau discutoorul. Incredibila, altădată, teză a apropierii producătorului de bunuri materiale de fructele spiritului, este acum un fapt pe cale de desăvârșire. În județul Timiș, nu numai că țărani merg la teatru, dar unii dintre ei, după ce au recoltat griul, pun mina pe condei și scriu. Ce amume? Replici, scene, întâmplări organizate după legile esteticii scenice. Pare incredibil, dar este adevărat.

Consemnând aceste realități spirituale, acum, în pregătirea Congresului educației politice și culturii socialiste, avem revelația unor teritorii cucerite și bine consolidate în direcția umanismului socialist.

GHEORGHE TACHE

Secretar al Comitetului județean al P.C.R. Timiș

NOBILA ÎNDATORIRE A TEATRULUI

— Ce loc acordați teatrului în județul dumneavoastră ?

— Un loc și un rol foarte importante. Județul Timiș este un ținut în care, alături de români, muncesc, înfrățiți, germani, maghiari și sârbi. În contextul politicii generale a partidului nostru, de rezolvare a problemelor naționale pe baza principiilor marxiste, în județul nostru ființează teatre în limbile română, germană și maghiară. Aceste teatre au rolul deosebit de a participa efectiv la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, la conturarea trăsăturilor specifice omului societății noastre. Teatrul este o importantă armă ideologică; de acest lucru sînt foarte conștienți cei mai talentați regizori și actori. De aceea, și spectacolele au o încărcătură de responsabilitate neobișnuită.

Un teatru bun are nevoie de texte foarte bune, care să militeze pentru înfrumusețarea ființei umane, pentru afirmarea personalității ei, pentru perfectibilitatea ei. Astfel de texte dramatice sînt datoare teatrele să-și alegă pentru a le valorifica.

— În ce măsură această nobilă îndatorire, materializată în repertorii și, bineînțeles, în spectacole, ajunge la muncitori, este rodnică pentru clasa muncitoare ?

— Întrebarea e deplin îndreptățită. Într-adevăr, într-o orînduire ca a noastră, în care rolul conducător îl are clasa muncitoare — producătorii bunurilor materiale — bunurile spirituale trebuie să ajungă la muncitori, să nu le fie străine, ei, dimpotrivă,

EDUCAȚIEI POLITICE ȘI CULTURII SOCIALISTE

proprii. Teatrul trebuie, așadar, să ajungă la muncitori. De aceea, în ceea ce ne privește, ne-am străduit ca teatrele din județul nostru să aibă legături strânse cu masele de oameni ai muncii. Există la Timișoara o practică, aș zice, mai veche, a deplasării trupelor de actori în rîndul muncitorilor, la locul lor de muncă — în uzine, fabrici, pe șantiere. Se întâmpla, chiar, în virtutea acestei practici, să avem adevărate microstagioni în incinta întreprinderilor industriale mai mari. Deplasările de care vorbesc nu sînt acte formale, gratuite. Dealtfel, pe plan mondial, a devenit un obicei ca trupele de teatru să meargă acolo unde sînt mari aglomerații de oameni. Teatrul îl așteaptă pe spectator, dar îl și caută. Dealtminteri, o frumusețe particulară se adaugă spectacolului în deplasare, montat în halele uzinelor sau în alte spații vaste, cu destinații variate, în fața unor mari mulțimi. Pentru noi, însă, aceste deplasări reprezintă o formă de inițiere în arta teatrului, o modalitate vie de a apropia noi și noi spectatori de teatru. Pătrunderea teatrului în lumea muncitorilor, a producătorilor de bunuri materiale, este nu numai un exemplu grăitor de implantare în mase a politicii culturale a partidului nostru, ci și un argument de netăgăduit în procesul democratizării culturii.

În ultimii ani, noi am mers, în această direcție, și pe linia cedării unor spectacole la sediul teatrelor, chiar a unor spectacole-premieră, colectivelor de muncitori de la unele întreprinderi timișorene. Legăturile dintre teatre și întreprinderi (aș aminti, dintre ele, „Industria lînii” din Timișoara, „Electromotor”, „Electrobanat”) au fost strînse, cu sprijinul Comitetului municipal de partid, care a facilitat întîlniri între organele și organizațiile de partid din unitățile teatrale și unitățile productive. Aceste întîlniri au condus la îmbunătățirea raporturilor reciproce.

Adresîndu-se în primul rînd oamenilor muncii, teatrul — fie în limba română, fie în germană sau maghiară — își realizează menirea sa de artă colectivă, pentru colectiv. Etapa în care trebuia să mobilizăm oamenii a fost de mult depășită. Astăzi, oamenii vin la teatru, din proprie inițiativă; teatrul este acum pentru ei o necesitate. A devenit, pentru noi toți, un component al vieții noastre spirituale. Ceea ce, desigur, este încă un argument la temelia civilizației socialiste.

— Sînt informat că vă interesați în mod deosebit — și, cînd este cazul, rezolvați feluritele dificultăți inerente — de mișcarea teatrală de amatori. Față de politica partidului nostru, de urbanizare a așezărilor rurale, credeți

că în viitorii ani vor apărea noi teatre populare în județ ?

— Cum știți și dumneavoastră, amploarea activității artistice amatoare este o consecință directă a dezvoltării bazei materiale a societății noastre. Creșterea bunăstării materiale este însoțită de o creștere a bunăstării spirituale. În mai toate localitățile județului nostru ființează lăcașuri de cultură, multe dintre ele foarte bine amenajate. Avem un teatru popular, cu stagione permanentă, la Lugoj. Rezultatele dobîndite de actorii amatori de aici s-au bucurat de răsunet pe plan național. N-aș putea să precizez dacă în următorii ani vom ajunge să avem și în alte localități teatre populare cu stagione permanentă. În orice caz, sub conducerea Comitetului județean de partid, Comitetul județean de cultură și educație socialistă se preocupă ca mișcarea artistică de amatori să fie continuă, nu doar legată de perspectiva și împrejurările unor concursuri. Fiindcă, activitatea artistică a amatorilor nu și-ar putea împlini menirea de a contribui la înfrumusețarea personalității umane, dacă s-ar desfacea sub forma unor cicluri de manifestări ocazionale și nu ca o formă permanentă de autoeducație.

— În actuala etapă, partidul a cerut scriitorilor să-și îmbogățească mesajul operelor și să-și însușească eforturile în direcția semnificativă și generoasă a unei epopei naționale. La Timișoara există o Asociație a scriitorilor. În ceea ce ne privește, am observat cu plăcere că o seamă dintre ei se îndreaptă către dramaturgie. Cum apreciați dumneavoastră sprijinul pe care-l acordă scriitorii timișoreni mișcării teatrale profesioniste și de amatori din județ ?

— Într-adevăr, există la Timișoara, și ființează cu bune rezultate, Asociația scriitorilor. Comitetul județean de partid se întîlnește, periodic, cu scriitorii noștri. Noi așteptăm de la creatorii de bunuri spirituale, și îi sprijinim ori de cîte ori este nevoie, ca operele lor să servească interesele poporului, să cînte frumusețea patriei, realizările din anii socialismului, faptele oamenilor acestei țări. Pe aceeași linie, am pus în discuție și sarcinile ce revin Asociației scriitorilor din Timișoara în legătură cu elaborarea epopeii naționale.

Așa e, scriitorii timișoreni și-au îndreptat atenția și asupra teatrului. Multe dintre manifestările teatrale profesioniste și de amatori din județ le datorăm textelor lor, uneori de netăgăduită valoare. Sigur, lăsăm pe se-

ma conștiinței lor profesionale, a afinității lor artistice, apropierea de teatru. Ceea ce aș dori să subliniez, însă, încă o dată, este că noi așteptăm de la scriitorii, și nu numai de la artiștii care-i întruچیpează pe scenă, o orientare ideologică cât mai fermă, cultivarea sentimentului înălțător de iubire a tre-

cutului și prezentului poporului român, a dragostei pentru patria socialistă, relevarea faptelor semnificative ale oamenilor de azi, într-un cuvânt, curajul de a aborda pieptis marile teme umane, legate de lupta pentru afirmarea noului, a ideilor celor mai scumpe omenirii.

DUMITRU PEDA

Președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Timiș

ÎNDRUMARE ȘI COLABORARE

— Vă rugăm să ne vorbiți despre direcțiile și modul în care acționează instructorii Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, în vederea stimulării activității teatrale în județ.

— Se știe că județul Timiș este unul dintre județele cu mare potențial în domeniul vieții culturale, în general, inclusiv în cel al activității teatrale. La Timișoara ființează (în afara teatrului liric) trei teatre dramatice — respectiv Teatrul Național, Teatrul Maghiar de Stat, Teatrul German de Stat; alături de ele, pentru publicul „mic”, activează teatrul de păpuși (cea de-a patra instituție teatrală profesionistă din Timișoara); la acestea se cere adăugat numărul însemnat de formații de teatru de amatori de pe întreg cuprinsul județului; între ele, un loc proeminent îl ocupă Teatrul popular din Lugoj, cu un repertoriu bogat și cu activitate bună la sediu și în deplasări. Alături de Teatrul popular din Lugoj, aș mai aminti, fără teamă de a greși în clasificări, o seamă de alte teatre de amatori, de ținută, cum sînt cel din Buziaș sau cel din Sinnicolaul Mare, ca să pomenesc de cele mai bune. În general, la noi în județ, s-a încetățenit de mulți ani o foarte mare încredere în arta teatrului de amatori. La ora actuală, putem număra aproape cincizeci de formații teatrale de amatori în sistemul așezămintelor de cultură din județ. Unele dintre aceste formații s-au remarcat în diverse ocazii — concursuri județene și naționale. Bunăoară, teatrul din Buziaș, în 1973, a fost distins, la Concursul național al formațiilor artistice de amatori, cu medalia de aur. Cu aceeași medalie a fost de două ori distinsă formația de teatru de păpuși din comuna Dumbrava. La diferite niveluri ale concursurilor, au fost, firește, prețuite și alte formații, distincțiile respective consemnînd etape valoroase în dezvoltarea formațiilor despre care discutăm.

Mai e oare nevoie să amintim că teatrele de amatori din județul Timiș sînt puternic angajate pe linia indicației conducerii de partid și de stat, de a promova un repertoriu general constructiv din țara noastră, în vederea edificării societății socialiste?

În ceea ce privește gradul de preocupare a activului de cultură din județ pentru teatru, în special, cred că rezultatele sînt în bună măsură cunoscute prin intermediul presei scrise și vorbite; și cred că aceste rezultate sînt elocvente. Aproape că nu există instructor al Comitetului județean de cultură și educație socialistă care, în afară de însărcinările sale de fiecare zi, să nu aibă în atenția sa cîteva formații de teatru de amatori, cel puțin, sub raportul îndrumării acestora către un repertoriu contemporan, care să îmbrățișeze problematica societății în care trăim.

Aș scoate în relief, în această privință, strădanile depuse de activiștii Centrului județean pentru îndrumarea creației populare și a mișcării artistice de amatori. În jurul acestui centru se grupează un foarte numeros activ din afară; mă gîndesc, bunăoară, la cei care lucrează la Școala populară de artă, la cadrele didactice de toate gradele, în primul rînd din învățămîntul general și liceal, din rîndul cărora se recrutează cei mai mulți instructori ai formațiilor de teatru de amatori. Remarcăm cu această ocazie că, și din punctul de vedere al atașamentului față de arta teatrului, ca atare, realizăm o bună colaborare cu Inspectoratul școlar județean.

— În legătură cu colaborarea de care vorbeați adineaori; cred că ace-

lași lucru îl puteți afirma și despre relațiile ce le întrețineți cu comisiile de cultură ale sindicatelor.

— Cu sindicatele organizăm în comun concursurile teatrale sau atingînd alte domenii de specialitate. Împreună le inițiem și le îndrumăm, împreună urmărîm realizările destinate a intra în competiții. Tot împreună constituim juriile de selecție; într-un cuvînt, ne constituim într-o activitate unitară, pe baza unui plan unic de activitate, pe care îl întocmim și-l urmărîm, atît pe tot parcursul anului cît și pe etape trimestriale sau lunare. Ca să dau un exemplu: cunoscuta acțiune Zilele teatrului de amatori, am realizat-o în strînsă colaborare, coordonîndu-i fazele. Inițiată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, această acțiune se află acum în finala județeană, cînd urmează a fi stabilite cele mai bune formații (atît cele aparținînd așezămintelor culturale, cît și cele îndrumate direct de sindicate).

— Să ne întoarcem la colaborarea Comitetului județean de cultură și educație socialistă cu Inspectoratul școlar județean. Aveți în vedere — dacă nu e prea mult spus — o pepinieră de viitori actori, în rîndul actualilor pionieri și școlari. În ce măsură, în descoperirea talentelor respective, sînt implicați actorii celor patru teatre profesioniste din Timișoara?

— Actorii teatrelor noastre profesioniste lucrează cu teatrul școlar.

— Despre existența căruia, în județul dumneavoastră, nu mi-ați pomenit.

— Într-adevăr. Este o experiență încă negeneralizată în țară. Teatrul școlar nu are un sediu propriu; nici nu s-a pus, deocamdată, problema oportunității unui sediu propriu. Repertoriile sale sînt valorificate fie pe scena Teatrului Național, fie, mai modest, pe chiar scenele sălilor de festivități ale școlilor și cluburilor din Timișoara.

Dar să revin la întrebare. Actorii teatrelor noastre profesioniste sînt foarte buni pedagogi. O putem spune fără reticență. Doar, spectacolele actorilor-copii. Realmente, în teatrul școlar se manifestă, la ora actuală, un climat de inițiere și consolidare a unor viitoare personalități actricești. Aș mai pomeni un fapt elocvent în cadrul colaborării teatrelor cu învățămîntul: la Liceul pedagogic din Timișoara, unde elevii se inițiază în frumoasa, dar și atît de dificila profesie de învățător, care implică, în zilele noastre, și nu numai acum, o cunoaștere serioasă a muncii de răspîndire a culturii la sate, actorii profesioniști țin cursuri care vizează formarea viitorilor învățători și ca virtuali instructori ai formațiilor de teatru de amatori.

— Există în Timișoara o bine precuită Asociație a scriitorilor. Neîndoiesc că printre membrii acestei asociații se numără și dramaturgi. Colaborarea lor cu teatrele profesioniste este organizată de Comitetul județean de cultură și educație socialistă, sau acești dramaturgi sînt solicitați spontan de către teatre?

— Creația dramaturgică locală se bucură de o reală recunoaștere în mișcarea teatrală din județ. În promovarea ei putem vorbi și de o colaborare a noastră, directă, cu creatorii, și de o colaborare — aș spune, și mai directă — cu instituțiile de teatru profesionist. Avem, astfel, în portofoliul repertorial din ultimii ani, cîteva lucrări care s-au distins: *Pîinea nebulilor* de Hans Kehler jucată de Teatrul German, cu mult succes, și la sediu și în deplasare (firește, și la Jimbolia, unde, dealtfel, se și petrece acțiunea piesei).

— E vorba despre cei șapte antifasciști executați de armatele germane, în retragere, în timpul celui de-al doilea război mondial...

— Da. Repet, s-a dovedit o piesă de mare succes. Alături de ea sînt vrednice de pomenit alte două scrieri dramatice; ele sînt datorate scriitorului Aurel Ardeleanu, care lucrează și ca instructor la Centrul județean pentru îndrumarea creației populare și a mișcării artistice de amatori. Este vorba de piesa, și ea foarte bine primită de public și critica teatrală, *Coroană pentru Doja*, jucată cu trei-patru ani în urmă, pe scena Naționalului. Și este, apoi, vorba de un documentar dramatic, pus în scenă acum doi ani, tot pe scena Naționalului, documentar, dar și parabolă, care abordează lupta în ilegalitate a comuniștilor bănățeni, în preajma și în timpul pregătirii Insurecției naționale antifasciste armate. Lista ar putea, și ar merita, să fie citită în continuare.

— Dacă Editura „Facla”, bănățeană, prin excelență, care și-a definit bine personalitatea în cei cîțiva ani de la înființare, și-ar propune un volum antologic de teatru, cu autori locali...

— ...ar putea realiza o carte foarte interesantă, reprezentativă — dacă nu în întregime și de cel mai înalt nivel — incontestabil, de natură să devină un important catalizator în procesul de afirmare a personalității dramaturgilor timișoreni. Mă gîndesc la scriitorii consacrați din raza Timișoarei, cărora le solicităm piese în trei acte (necesare teatrelor profesioniste), dar și piese într-un act (cu deosebire, necesare formațiilor de amatori).

— Cum vedeți, în perspectivă, dezvoltarea în continuare a mișcării teatrale în județ ?

— Nu ne gândim la înmulțirea cu orice preț a numărului formațiilor de teatru. Ne interesează, în primul rând, asigurarea în continuare a unui repertoriu valoros, a unor spectacole de înaltă ținută artistică și, prin acestea, ne interesează eficiența în efortul de educație civică și estetică, de sensibilizare a exigenței critice, în rândurile largi ale publicului nostru în permanentă prăminire. Aceste deziderate sînt, dealfel, înscrise în programul ideologic al partidului.

— Stagiunea teatrală este asigurată numai cu forțe locale sau aveți contacte și cu creatori de la alte teatre din țară ?

— La Timișoara, stagiunea este asigurată

de... timișoreni. Trăim, și din punct de vedere artistic, prin forțe proprii. Ceea ce nu înseamnă că sîntem niște izolați. În județul nostru vin să se producă — și sînt călduros întîmpinate — trupe profesioniste din Arad, din Reșița, din București, din Oradea, nu de puține ori, în cadrul turneelor pe care acestea le întreprind prin A.R.I.A. Fără îndoială, acțiunea e reciprocă. Multe județe din țară găzduiesc, la rîndul lor, trupele noastre de teatru. În această direcție, a „ieșirilor“ de la sediu, nu v-am spus, dar cred că este foarte important faptul că noi realizăm în localitățile județului (acelea care dispun de o bază materială adecvată) stagiuni permanente ale teatrelor profesioniste din Timișoara. Este o inițiativă care a recoltat bune rezultate și în concretizarea ei ne gândim să mergem și în viitor, pentru a satisface pretențiile crescînde ale publicului din afara Timișoarei.

LUCIA ZAMFIR

vicepreședintă a Comitetului județean de cultură și educație socialistă Timiș

RELAȚIILE CU PUBLICUL

— Impresia noastră este că aici, la Timișoara, ca și în localitățile din județ, aveți un public credincios, cu șanse mari de a fi larg reprezentat numeric. Care este...

— Vreți să mă întrebați dacă există vreun secret în toată această realitate. Nu e chiar un secret. Da, publicul nostru de teatru, setos de nou, este un partener credincios actorilor, îi urmărește cu interes de la an la an, de la spectacol la spectacol, îi cunoaște foarte bine, îi înțelege în nereușite, socotindu-le înfrîngerii de moment, îi îmbrățișează, în general, pentru evoluțiile lor demne de exclamații admirative. Între teatrele profesioniste și teatrele de amatori, pe de o parte, și marele public, de la orașe și sate, pe de altă parte, s-a creat asemenea legătură, încît putem vorbi de constituirea unei structuri bine cristalizate, în care elementul teatru și elementul public de teatru sînt părți constitutive.

Relația cu publicul se consolidează pe

suportul spectacolului. Dacă spectacolul este bun, șansele sporirii numărului de spectatori sînt mai mari. Dar în primul rînd trebuie să existe spectacolul. Spun să existe, pentru că se mai întîmplă (ni s-a întîmplat și nouă) ca unele spectacole anunțate în deplasare să fie contramandate. Și iată o componentă din relația teatru-public... dizolvîndu-se. Vă asigur însă că teatrele noastre își privesc în general cu seriozitate nobila obligație care este prezența în localitățile din județ. De pildă, Teatrul Național realizează stagiuni permanente și semipermanente la Lugoj, Făget, Buziaș, Sînnicolaul Mare, Recaș, Gătaia, Ciocova, Lovrin, Jimbolia, Periam, Dudeștii Vechi. Teatrul German de Stat este prezent în Reșița, Arad, Lugoj, Sînnicolaul Mare, Jimbolia, Deta, Sîntana, Ciocova, Teatrul Maghiar de Stat are stagiune permanentă în Lugoj, Reșița, Deta, Tormac și stagiune semipermanentă în Bodo, Jimbolia, Gătaia, Dumbrava. Cît despre Teatrul de păpuși, acesta efectuează turnee de lungă durată în aproape toate localitățile

din județ, conform unui program stabilit trimestrial.

Relațiile cu publicul se consolidează, apoi, în chiar cadrul procesului de producție al teatrelor. În analizele de producție, consiliile largite ale instituțiilor cuprind, alături de membri ai Comitetului oamenilor muncii, și reprezentanți ai vieții cultural-artistice din instituțiile și întreprinderile județului.

— Vin la rînd, fără îndoială, acele formule consacrate și verificate de viață, în ceea ce privește eficacitatea : întîlnirile colectivelor teatrale, în afara spectacolelor, cu publicul larg...

— Desigur. Dar să nu uităm, înainte de ele, spectacolul urmat de dezbateri. La Teatrul Național din Timișoara există deja o bună tradiție în această direcție. Apoi, legătura dintre teatru și învățămînt, legătură care, în ciuda carențelor organizatorice, este în măsură ca, pe baza experienței acumulate, să devină o formulă eficace de corelare a spectacolului cu procesul de învățămînt. Sub genericul „Teatrul și catedra”, Teatrul Național încearcă conjugarea eforturilor sale cu cerințele generației tinere din școli generale și licee. Să nu uităm nici spectacolele-lecție din cadrul Teatrului Maghiar de Stat, organizate

în special cu studenții (pe cicluri de istoria teatrului). S-ar cuveni consemnată, în sfîrșit, activitatea așa zisă de studio, a teatrelor ; e vorba de acțiuni prin mijlocirea cărora publicul e poftit, printre altele, să fie părtaș, deopotrivă cu teatrele, la animarea unor momente jubiliare (Ziua internațională a femeii, comemorarea Radnoty Miklós etc.). Ancorate în fluxul evenimentelor, al actualității, teatrele subliniază printr-un gen bine conturat — montajul literar și literar-muzical — aniversări și comemorări, sărbători ale culturii noastre pe plan național. O activitate curentă, programată trimestrial în toate instituțiile teatrale, sînt și manifestările teatrelor în întreprinderi. Ele au în vedere, prin formele lor relativ variate, să sporească în plan afectiv apropierea necesară a tuturor categoriilor de oameni ai muncii de pulsul teatrului.

Pornim de la premisa că prin cunoaștere, ce se stabilește în afara scenei, între actori și public, se naște o necesară comuniune de interese în procesul complex educativ.

— Și n-a rămas nimic nerezolvat, relativ la public ?

— Ba da : participarea publicului la elaborarea repertoriilor. E un deziderat încă neîmplinit. Dar nu de neîmplinit...

NIKOLAUS BERWANGER

Președintele Consiliului oamenilor muncii de naționalitate germană din județul Timiș

PROFILUL ȘI LOCUL UNUI COLECTIV

— Care e locul pe care-l ocupă teatrul în limba germană din județul Timiș ?

— Teatrul în limba germană se joacă în județul nostru de mult ; cam din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Dar primul teatru german de stat a luat naștere, pentru istoria populației germane din România, în anii puterii socialiste, în 1953. Și trebuie să subliniez că acest ansamblu, încheat (și activ) de peste două decenii, își manifestă personalitatea nu numai în județul nostru ci pe întreg ținutul Banatului, adică și în județele Arad și Caraș Severin. Apoi, această înstituție este singurul teatru german de stat din lume, aflător pe teritoriul unei țări unde limba germană nu este limba oficială a statului respectiv. Aduug că, pe lângă turneele întreprinse în București, teatrul nostru vi-

zitează și multe alte orașe principale din țară. Ne cunoaște și străinătatea ; ne-am bucurat de prețuire chiar la Weimar, în orașul lui Goethe, cu Urfaust-ul marelui scriitor, montat pe scena noastră.

— După această sumară fișă biografică — unele detalii despre ansamblul teatrului.

— Numără peste 30 de actori (în special cei tineri, absolvenți ai Institutului de teatru din București, clasa germană), și un regizor permanent, Dan Radu Ionescu (care este totodată și un sirguincios animator al vieții culturale din județ). Lucrăm însă și cu regizori colaboratori, aparținînd altor teatre din țară sau de peste hotare. În momentul de față, pune în scenă în noi o piesă de Nestoy maestrul emerit Mauriciu Sekler, de la Teatrul Evreiesc din Capitală. În curînd,

va veni un regizor din Republica Democrată Germană; Ion Olteanu de la București își continuă și el frumoasele colaborări din anii trecuți.

— Ce profil repertorial are în vedere teatrul german ?

— Repertoriul teatrului german nu diferă în esență de repertoriul celorlalte instituții similare din țară; bineînțeles, există o anumită specificitate care-l delimitează. Abordăm teme din actualitatea imediată și preferăm, alături de scrierile dramaturgilor consacrați ai țării, piesele scrise de autori germani din România. Traducerile sînt realizate de scriitorii locali. Unele sînt remarcabile. Mă refer mai ales la talmăcirile din clasicii dramaturgiei românești (Chirița la Iași a lui Alecsandri s-a bucurat de un mare succes la Timișoara. Nu mai vorbesc de **D-ale carnavalului** și mai ales de **O scrisoare pierdută**, care au sunat perfect nemțește și pe scena teatrului german). Dintre autorii de teatru german din România l-aș menționa pe Hans Kehrler, pentru **Piinea nebunilor**, pe textul căruia s-a construit un excepțional spectacol politic. Acțiunea se petrece imediat după 23 August 1944, aici în Banat, și ridică o problemă specifică naționalității germane din România. E vorba de căsnicie, de același autor, este o savuroasă comedie cu care teatrul german a dat peste 150 de spectacole într-o stagiune. Succesul ei este datorat, credem, și faptului că, deși scrisă în germana literară, piesa a fost rostită pe scenă în dialectul șvabilor timișoreni. Nu încape îndoială că și repertoriul universal — și cu deosebire cel al clasicilor germani — stă în atenția noastră, încît, relativ la repertoriu, putem afirma că ne străduim să-l întocmim, întotdeauna, prin prisma unei ideologii umaniste și cu precădere a ideologiei marxist-leniniste, a Partidului Comunist Român.

Aș dori să subliniez că Teatrul German joacă de trei ori pe săptămînă la sediu, în Timișoara, și de patru ori pe săptămînă în județ. În felul acesta credem că stimulăm nu numai opțiunile către teatru ale unui public din ce în ce mai numeros, dar și activitatea formațiilor teatrale de amatori. Stimulul nostru este, în această privință, cu atît mai util, cu cît treizeci de atari formații se remarcă, doar în județul Timiș, printr-o activitate permanentă, nu numai cu piese

într-un act (secția germană a Teatrului popular din Lugoj, de pildă, atacă prin excelență piesa în trei acte). De piese într-un act pentru amatori nu ducem lipsă. În afară de cele traduse, revin la scrierile lui Hans Kehrler; una din ele — **Mireasa cu mașină** — s-a jucat și în limba română în vreo două sute de cămine culturale. Sprijinim și un autor, ca să zic așa, ieșit din comun: un țaran, membru cooperat, din comuna Comloșul Mic. Recent a fost aplaudat pentru premiera celei de a treia piese. Țaran prin munca sa de zi cu zi — lucrează în ferma legumicolă — el scrie mai ales comedii. De mare succes. L-am cunoscut în urmă de cîteva ani. Scria texte pentru formația teatrului de amatori a comunei. Ne-a citit prima lui piesă. Cu foarte puține intervenții, lucrarea a fost îmbrățișată și apoi jucată de mai multe formații de amatori. El, fericit de succes, a perseverat. I-au fost jucate alte două piese. Este autodidact; are numai studii elementare. Și scrie despre oamenii cu care trăiește laolaltă și cu care lucrează în cooperativa agricolă.

Sigur că seria dramaturgilor germani din județul Timiș e mai bogată. Cîțiva au fost distinși cu premii în concursurile naționale.

Dar să revenim la repertoriu. Vreau să menționez că repertoriul Teatrului German se cerc structurează, în chip variat și în funcție de publicul — divers — căruia i se adresează. Așa fiind, trebuie să ținem seamă, în fiecare stagiune, de spectatorii-copii (și să le consacram o lucrare aparte), ea și de spectatorii dornici de divertisment pur și simplu (și să ne gîndim la formațiile teatrului de estradă). Ținem apoi seama de faptul că germanii din Timișoara merg la toate cele trei teatre, întrucît cunosc la fel de bine și limba română și limba maghiară (după cum, la rîndul lor, mulți români merg la Teatrul German). Deci, repertoriul nostru se cerc alcătuit și în funcție de repertoriile celorlalte două scene prietene. Relațiile noastre cu aceste scene sînt complementare și în perspectiva programării spectacolelor. Ceea ce determină, nu o dată, premiere organizate în afara orașului de reședință.

Se ivesc, desigur, ca oriunde, și impedimente. Ne semnificative, și pe care, în general, le depășim. Dovadă: viața teatrală din Timișoara cunoaște în ultimii ani o amploare fără precedent.

MARIA FONGRACZ

vicepreședintă a Comitetului județean de cultură și educație socialistă, secretară a Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară din județul Timiș

PROFESIONIȘTI ȘI AMATORI: ACELEAȘI OBIECTIVE ARTISTICE

— Sub ce forme se manifestă teatrul în limba maghiară în județul dumneavoastră ?

— Pe aceste meleaguri, teatrul în limba maghiară, la fel ca cel în limba română și în limba germană, are o foarte bogată tradiție. Faptul se resimte, îmbucurător, astăzi, prin existența — alături de Teatrul Maghiar de Stat și de secția maghiară a Teatrului popular din Lugoj — a unui mare număr de formații artistice de amatori, ceea ce, fără o tradiție adinc înrădăcinată, nu ar fi fost, desigur, posibil.

Teatrul Maghiar de Stat a fost înființat după eliberare. Este unul din cele șase teatre maghiare din țară. El își arogă, însă, un profil propriu, în funcție de publicul timișorean, prin excelență poliglot, și care beneficiază astfel de toate cele trei teatre, respectiv, român, german și maghiar. Acest public cu mai multe valențe lingvistice influențează direct alegerea repertoriului în limba maghiară; el nu poate fi tangent cu cel de la Teatrul German sau cu cel de la Teatrul Național; ar însemna să nu se țină seama de elementul nouat. Presa de specialitate apreciază colectivul Teatrului Maghiar din Timișoara ca fiind unul din cele mai bune, el numărând, în rândurile sale, actori de talie națională cum sînt: Fabian Ferencz, protagonist al mai multor filme românești; Sinka Karoly, prețuit și el și în cinematografia românească; apoi noua generație de actori — cei stabiliți în Timișoara în urmă cu cinci-zece ani, ca și absolvenții mai proaspeți ai Institutului de teatru din Tg. Mureș. Din păcate, nu aceiași lucru îl putem spune despre regizorii timișoreni ai teatrului nostru. Așa fiind, teatrul nostru nu depășește nivelul corectitudinii și nu poate deocamdată decît aspira la creații-eveniment. Deocamdată nu ne putem mîndri cu mari — și permanente — succese, dar nici nu ne putem plînge că am recoltat mari eșecuri. Plutim.

— Dar teatrul amatorilor ?

— Să ne oprim mai întîi la secția maghiară a Teatrului popular din Lugoj. E un teatru foarte tînăr. A fost înființat abia acum

trei ani. Totuși, a obținut cu lucrări contemporane, în limbile română și maghiară, justificative prețuroi, atît pe plan local cît și pe plan național. Dovadă, premiile pe țară cu care a fost distins.

În fiecare comună cu populație maghiară e activă și cite o formație de teatru de amatori. Este, poate, genul artistic cel mai îndrăgît de amatori. Actorii profesioniști de la Teatrul Maghiar din Timișoara instruiesc respectivele trupe. Dar — este o realitate comună tuturor județelor — de multe ori, un învățător sau un alt pasionat al Thaliei, se ocupă îndeaproape (și cu real succes), de organizarea și închegarea expresivă a punerilor în scenă.

Rămîne încă să se afirme mai puternic orientarea repertoriului la teatrele de amatori. În anumite periodice apar informații călăuzitoare privind lucrările vrednice a fi luate în considerație; dar, practic, se întîmplă că formația de amatori se oprește asupra cite unui text găsit la bibliotecă (la bibliotecă sîtească, desigur) în mai multe exemplare, iar instructorul județean se pomeneste cu acel text — depășit adesea în substanța lui, de realitățile estetice și problematice ale zilei — pus deja în scenă sau ajuns într-o fază avansată. Nu sînt, firește, lucrări dăunătoare, dar nu sînt nici de actualitate, cum s-ar cere, mai ales, unui teatru practicat de amatori. Nu au, așadar, nici stringența politică (și educativă) necesară.

Consiliul oamenilor muncii de naționalitate maghiară, care a avut un rol important și la înființarea secției maghiare a Teatrului popular din Lugoj, a inițiat, de aceea, împreună cu redacția ziarului „Szabotzo”, încă de acum patru ani, un concurs destinat stimulării echipelor de amatori în promovarea textelor de inspirație contemporană. Rezultatele n-au întîrziat să apară. Au participat, la ultimul concurs, 18 formații; dintre ele, formația de la Dumbrăvița s-a reliefat cu o piesă, scrisă de un autor timișorean, despre viața luptătorului ilegalist Szabo Arpad. Apoi, la Festivalul național de teatru studentesc (ultima ediție), formația de amatori-studenți a fost distinsă cu premiul I pe țară, tot în baza unei lucrări aparținînd unui autor timișorean.

Centrul județean pentru îndrumarea mișcării artistice de masă editează, dealfel, anual două-trei tălmăciri din autorii români și germani timișoreni. Încit, piese într-un act am început să avem; rămîne să le vedem cît mai des prezente în repertoriul formațiilor de amatori.

În ceea ce privește publicul, personal cred că publicul de la sate este nespus de entuziast, receptiv și vădînd o netăgăduită dragoste față de arta scenei. Comunele Dorna, Recaș sau Dumbrava sau orașele mici, cum sînt Jimbolia, Deta, Lugoj, sînt nu din întîmplare mult frecventate, deopotrivă de actorii profesioniști ca și de amatori.

ELENA SIMIONESCU

actriță, secretara organizației de bază P.C.R. de la Teatrul Național din Timișoara

CALITATE ȘI PROFESIONALITATE

— Teatrul Național este o mai veche cunoștință a cititorilor noștri. De aceea, nu la istoricul acestei instituții timișorene, de asemenea înființată în anii puterii socialiste, am dori să ne oprim, ci la activitatea din ultimul an. De ce? Pentru că se pare că, după cîteva stagioni, ca să zic așa, stagnante, abia în aceasta din urmă a avut loc un fenomen de redresare, de reinvigorare a ansamblului dumneavoastră. Procesul acesta de „însănătoșire” va continua, desigur. Stagiunea actuală s-a remarcat prin calitatea repertoriului și prin calitatea unor premiere. Vă rugăm să vă opriți asupra lor, alit din punctul dumneavoastră de vedere, cît și, dacă se poate, reformulînd analizele Comitetului oamenilor muncii din teatru.

— Analizele au relevat în primul rînd ritmicitatea producției noastre de spectacole. Premierile prezentate de la 1 iulie 1975 (Viforul de Barbu Ștefănescu Delavrancea, Discipolul diavolului de G. B. Shaw, Comedie de modă veche de A. Arbuzov, Dosarul Andersonville de Saul Levitt, spectacolul de poezie Dorule, călătorule), au restabilit adevărul că, în fond, trupa de actori este valoroasă, că ea se poate comporta la înălțime atunci cînd în rîndurile ei colaborează ocazional personalități ale teatrului românesc contemporan, că tînărul regizor Ioan Ieremia este de pe acum un nume, prin însuși profesionalitatea și creativitatea cu care se afirmă. Spectacolul Dosarul Andersonville, pus în scenă de Ioan Ieremia, cu scenografia Emiliei Jivanov, a fost socotit cel mai bun spectacol al stagiunii noastre. Personajele principale sînt bine conturate și dirijate, spectacolul are o tensiune reală, întreprîntă de evoluția semnificativă a actorilor Gheorghe Leahu, Ioan Cocieru, Gheorghe Stana, Ștefan Mării, Miron

Șuvăgău, Daniel Petrescu și Valentin Jurăscu. Nu mai puțin importantă, ba chiar remarcabilă este socotită prezența actriței Eugenia Crețoiu, într-un așa zis rol de figurație.

— Nu mi-ați spus nimic despre spectacolul cu Viforul lui Delavrancea, de asemenea pus în scenă de Ioan Ieremia.

— Acest spectacol a deschis stagiunea, în septembrie, anul trecut. Opinii despre Viforul? A fost socotit un spectacol interesant, în special în propunere, dar nefinalizat și asumîndu-și unele momente inexpressive. Rezolvate în mare, dar nu în detaliu, relațiile între personaje se opresc uneori la o soluție strict logică, netransfigurată artistic. Totuși, acest spectacol constituie, potențial, o realizare colectivă. A fost remarcată evoluția actorilor Gheorghe Stana și Mireea Belu. Cu Viforul, teatrul nostru a fost prezent la Festivalul de artă teatrală de la Iași, unde, deși n-am obținut trofeul, ne-am rodat pentru viitoarele competiții. Ioan Ieremia are frumosul obicei de a-și urmări în continuare spectacolele și de a le retușa, în sensul nobil al cuvîntului, ori de cîte ori logica spectacolului o cere.

— Ați semnat, alături de Mihai Berechet, regia spectacolului Comedie de modă veche, spectacol care a făcut să crească prestigiul Teatrului Național din Timișoara în fața publicului.

— La acest spectacol, a cărui premieră a avut loc în decembrie, au participat, pe lîngă cei doi valoroși actori ai teatrului nostru, Viorica Cernucan și Radu Avram, patru colaboratori de prestigiu: Mihai Berechet de la Naționalul bucureștean, Henry Mălineanu, Virgil Miloia și Francisc Valcay.

— Ați avut în planul de muncă șapte premiere, au fost realizate opt. Mă refer la anul 1975. Totuși, numărul de spectacole și de spectatori nu este cel planificat.

— Nu a fost realizat planul pe 1975 la spectacole și spectatori pentru că sala de la sediu a teatrului a fost indisponibilă o lună de zile (13 octombrie — 13 noiembrie), când a fost montată noua orgă de lumini. Deplasările efectuate de trupă nu au compensat lipsurile de la sediu. Chiar deplasările nu au fost efectuate sută la sută, privind anumite localități de spectacole de teatru. Este una din problemele care trebuie să rămână în atenția noastră în acest an. Sigur, planul de încasări a fost îndeplinit și depășit, dar nu acesta este scopul principal al teatrului nostru.

— Ce s-a întreprins pentru actorii înșiși ?

— Vă referiți la bunăstarea lor materială... În primul rând, toți oamenii teatrului nostru

au problema spațiului locativ rezolvată. Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă ne-a sprijinit efectiv în această direcție.

În cea de-a doua jumătate a anului care a trecut, Comitetul oamenilor muncii a înaintat propuneri pentru promovarea unor cadre artistice în grade profesionale superioare. Aceste propuneri au fost aprobate de forurile tutelare. La ora actuală avem 12 actori gradul I, 14 actori gradul II, 10 actori gradul III. Ambii pictori sînt încadrați la gradul I. Este o situație puțin obișnuită în celelalte teatre din țară.

Aș adăuga faptul că, începînd cu 1 noiembrie 1975, au fost aplicate noile retribuiții tarifare, ceea ce și pentru actori a însemnat o creștere a salariului cu peste zece la sută.

Trupeii de actori i s-a acordat, deci, înțelegerea cuvenită, ca, dealtfel, întregului personal al teatrului. Rămîne ca producția de spectacole să dovedească o reală strădanie a noastră a tuturor pentru calitate, singurul mod de a respecta spectatorul.

IVO MUNCIAN

scriitor sîrb, membru al Asociației scriitorilor din
Timișoara

DEBUTANT ÎN TEATRU

— Formația de teatru în limba sîrbă a Casei municipale de cultură din Timișoara se află în faza finală a competițiilor cu piesa Dumneavoastră de teatru intitulată Hora. Ce v-a determinat să abordați teritoriul dramaturgiei ? Întreb, fiindcă pînă acum ați publicat patru volume de versuri și un volum de proză...

— Teatrul este, totuși, o pasiune a mea ; ca, dealtminteri, a tuturor ...timišorenilor. Cum știți, în județul nostru există o vastă mișcare teatrală de amatori, ceea ce vine, desigur, în sprijinul afirmației mele. Sînt două formații de teatru în limba sîrbă. Una, pe lângă Casa municipală de cultură ; cealaltă, în cadrul Studioului „Thalia” al Casei de cultură a studenților. Am urmărit îndeaproape activitatea acestor formații și am fost ispitit să mă exprim și în teatru. Și iată-mă debutant în lumea teatrului.

— Ce problematică abordează piesa ?

— Aduce în scenă cîteva secvențe din epoca luptei în ilegalitate a comuniștilor din Banat. Piesa se repetă în regia lui Gioka Jupunski, unul din principalii animatori ai mișcării teatrale de amatori în limba sîrbă la Timișoara.

— Veți persevera în poezia dramatică ?

— Am de pe acum încheiate alte cîteva lucrări — tot într-un act — și destinate tot amatorilor. Cred în mișcarea teatrală a amatorilor, în însemnătatea contribuției lor la vasta operă de edificare a omului nou, constructor al societății socialiste multilaterale dezvoltate. Voi mai serie teatru și pentru că, îmi dau seama, acest gen îmi oferă posibilități complexe de exprimare.